

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.
Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1933. Št. 11.

Posamezna šte. 2 Din.

V premišljevanje!

II. Mak. 12, 43—46.

Potem je nabiral (Juda Makabejc) in poslal dvanajst tisoč drahem v Jeruzalem, da se opravi daritev za grehe rajnih, ker je dobro in pobožno mislil o vstajenju; ako bi namreč ne upal, da bodo ti, ki so bili pobiti, vstali, bi bilo nepotrebno in prazno moliti za mrtve; in ker je premislil, da je tistim, ki v pobožnosti umrjejo, prihranjeno najboljšo plačilo. Sveta in dobra je torej misel, moliti za mrtve, da se rešijo grehov.

OPOMBA! Ta odlomek iz II. knjige Makabejcev, ki se bere kot list pri črni sv. maši na obletnico umrlega, nam dokazuje, da je bila že v starem zakonu vera v vice trdno utemeljena. Tukaj inamo lep zgled, kako se že pred Kristusom z molitvijo in daritvami prosili pri Bogu oproščenja časnih kazni za drage rajne. Kako lep zgled nam je Juda Makabejc.

Mogočnost smrti

Da, resnično, mogočna si smrt. O tvoji moči in sili govorijo vsi jeziki sveta; slehernega človeka pretresata mraz in groza, ko pogleda tebi v oči ali te sreča kjerkoli v življenju. Surovi ljudje utihnejo, klepetavi jeziki obmolknijo, kadar se ti o smrt približaš z groznim veličastvom in močjo. Pred teboj utihnejo celo oni, katerim ni nobena stvar sveta na tej zemlji.

Však dan, da, vsako uro in vsak trenutek ima mogočna smrt parade po širnem svetu. Dnevno namreč umrje na svetu do 100 tisoč ljudi. Mogočnjaki tega sveta hodijo v črnih oblekah za krstami svojih bratov, sorodnikov, prijateljev in znancev in se tako nehote klanjajo veličastvu smrti in priznavajo njeno strašno moč. Smrt je nepremagljiva; ona je absoluten gospodar na svetu. Kralji sveta stojijo pogosto pred svojimi razbitimi prestoli, prestol smrti pa je neporušljiv, nepremagljiv, do konca sveta. Vesoljni zemlji diktira smrt svoj zakon „umreti moraš“. Smrt je najbogatejši posestnik na zemlji — v vsakem kraju, v vsaki vasi, trgu in mestu ima najlepšo parcelo zemlje, na kateri postavi pokopališče. Smrt je nadalje silno lakomen vladar, ki tirja visoke davke — vse, kar človek ima in poseduje, mora izročiti, ko ga smrt pokliče. Smrt je grozen tiran, ki ne trpi najmanjšega ugovora. Nobena sila sveta, noben še tako velik revolucionar ni dvignil revolucije proti tiranskemu gospodarstvu smrti. Krone in žezla, vojna sila in oborožena armada se pred smrtjo zdrobijo kakor črepinje. Naj kdo še tako dolgo in samozavestno kljubuje smrti, končno se vendar v obličju smrti sesuje v prah in pepel. Žezlo smrti je železno in njeno vladanje spremljano s solzami in jokom.

O kako čudna in nerazumjiva je smrt! Podložnike kliče tedaj na odgovor, kadar se njej zazdi. In čudno,

ravno one, kateri se hočejo njej odtegniti, jih, kakor nalašč in iz nagajivosti pokliče še preje, kakor druge. One pa, kateri si želijo smrti, da bi jih rešila trpljenja in težav, jih pusti pri življenju. Sveti Efrem pravi, da je smrt „velik gospod“, ki na nobenega ne čaka, pač pa hoče, da vsi nanjo čakajo, pa naj si bo reven ali bogat, učen ali neučen, kmet ali delavec, gospod ali berač. Nihče ji ne more uiti, pa da bi zbežal na konec zemlje. Smrt gre za njim, kakor na najhitrejšem konju. Kljub strašnemu tiranskemu vladanju ima smrt na svojem praporu napisane besede „enakost in bratstvo“, le poglej na pokopališče in videl boš, da je resnica to.

Kakšno stališče naj zavzame kristjan napram mogočni smrti? On ve, da mora smrt sicer ubogati in jo poslušati, a bati se mu je pa ni treba. On ve, da je Kristus močnejši kakor smrt, zakaj On je pri mestnih vratih v Najmu premagal smrt, ko ji je ugrabil plen, mladeniča, edinega sina matere vdove in je v velikonočnem jutru zdrobil njeno žezlo in strl njeno moč. On je slovesno izgovoril besede „Jaz sem življenje in vstajenje“ in „Smrt, kje je tvoja zmaga, kje je tvoje žezlo?“ Kdor gre za Kristusom, temu se ni treba bati smrti. Za kristjana smrt ni oni strašni kosec, ki vse pokosi in uniči, njemu je smrt vratar, ki mu odpre vrata v večno blaženstvo. Pokopališče ni samo kraj grozote, strahote, marveč je kraj, kjer gospoduje Kristus, ki ima oblast nad življenjem in smrtjo.

Kristjan mora biti seveda vedno pripravljen na smrt, a ga misel na smrt ne bo spravila v žalost in obup. On ne bo takšen, kakršni so bili oni obiskovalci neke galerije slik, kjer so videli naslikano posebljeno smrt, in se pritoževali, da jih taka slika moti v dobrem razpoloženju. Kristjan se ne bo ogibal misli na smrt ter bežal pred njo. O nekem kitajskem cesarju se pripoveduje, da se je silno bal smrti in ji je hotel na vsak način uteči. Ukazal je sezidati visok stolp, na čigar vrh je dal pritrčiti zlato

skodelico. V to skodelico je lovil nebeško roso, jo pomešal z dragocenim čemantnim prahom in pil, da bi ubežal smrti. On ni hotel videti smrti, kakor je noče velika večina ljudi. Toda kaj jim koristi? Smrt pride za vsakega! Umirajoči Voltaire je zaklical zdravniku: „Vse premoženje vam dam, ako mi podaljšate življenje vsaj za pol leta.“ Francoski minister Mazarin, ki si je s skopuštvom nagrabil 200 milijonov frankov, je na smrtni postelji rekel: „O moja uboga duša, kaj bo s teboj, kam greš — kam greš?“

Mi hočemo biti dobri kristjani in se kot taki hočemo dobro pripraviti na smrt. Cesar Karel V. je bil mogočen vladar, v njegovem cesarstvu ni sonce nikoli zašlo. Toda dobro se je zavedal, da je smrt še močnejša kakor on. Že za časa življenja se je temeljito pripravljaj nanjo. Odložil je kraljevsko krono in se iz burnega življenja umaknil za tiho samostansko zidovje. Nadel si je mrtvaška oblačila, se ulegel kot mrlič v krsto in ukazal duhovni-

kom, da so vpricho njega opravili za pokoj njegove duše mrtvaška opravila. Ko je kmalu nato prišla smrt, ga pač ni našla nepripravljenega.

To modrost moramo tudi mi vzeti v življenje, čeprav ne bomo dobesedno sledili mogočnemu cesarju. Kajti, če je „Kristus naše življenje, potem je smrt naš dobiček.“ Če smo na smrt pripravljeni, potem moremo smrti gledati v oči, kakor sv. Pavel, ki je želel biti razvezan, da bi mogel biti združen s Kristusom. Tako so se veselili zvesti kristjani smrti, kakor se veseli pridni delavec večera in plačila, kakor mornar pristanišča, kakor popotnik svojega cilja, kakor kmet žetve, kakor če bi revež zapustil svojo raztrgano bajto in se preselil v palačo. „Izpelji iz ječe mojo dušo!“ je zaklical sv. Frančišek. Ne smrti, ampak življenju gremo nasproti, so govorili svetniki pred smrtjo. Kralj življenja bo prišel nam naproti in nas popeljal v nebesa, saj je On življenje in vstajenje.

Prof. Watzl:

Spomin vernih duš in družinsko življenje

Vsi sveti in verne duše: ta dva dneva obrneta nehoté naše misli na življenje po telesni smrti. Zlasti spomin vernih duš, trpečih v vicah za svoje male grehe in zadoščujočih za časne kazni grehov, količkaj vernemu človeku seže v dušo in srce. In ker si moramo reči: ne bo dolgo, pa bomo tudi mi v tem očiščevalnem trpljenju, bo pameten in dosledno misleč kristjan vedel, kaj mu je treba storiti vpricho te vere: z vsemi močmi in sredstvi bo skušal dušam v vicah in sebi čim bolj zmanjšati in okrajšati to trpljenje, kateremu uide pač le zelo redko katera duša. Pač le vase zaljubljen in ošaben človek bi trdil in pričakoval, da bo šla njegova duša kar precej po smrti v nebesa. Ali se bo prevaril! ne bo šla, že zaradi tega napuha in samoprecenjevanja ne!

Da resnemu kristjanu tak učinkovit spomin na vica res vsestransko koristi, je umljivo. A povdarjam: učinkovit. Spomin na rajne, kakor je danes postal običajen, tozadevno ne koristi mnogo ali celo nič. Venci in šopki in luči in obisk grobov je sicer (ozir. naj bi bilo) lepo znamenje hvaležnosti in pijetete, ki jo goje preostali za umrle, dostikrat pa še to ni, ampak le gola zunanost in predmet oholega tekmovalnega prizadevanja, kdo se bo bolj izkazal in postavil. Mrtvi od tega nimajo nič, živi pa tudi nobene koristi: njih duša in srce ne čuti nobenega krepkega nagiba za poboljšanje in za pokoro, se zato ni bolj obrnila k Bogu. Le tedaj je spomin vernih duš učinkovit in vreden vseh teh drugih žrtev ter vreden kristjan, ako vsled tega postanemo boljši pred Bogom.

Motil pa bi se, kdor bi mislil, da nam verski nauk o vernih dušah koristi samo osebno. Ne, dragocenosti je tudi za družino in družinsko življenje. In o tem podam par misli, da jih ta mesec večkrat prečitete in sami še premislite v svojem srcu ter s tem vsak po svoji moči prispevate k tako potrebnemu pokristjanjenju naših družin.

Grenka je smrt zlasti tedaj, kadar neusmiljeno raztrga najnežnejše vezi družinske ljubezni.* Da, to je grenko slovo, a še bolj grenko bi bilo brez vere! Če čitamo v St. Z. besede slovesa, ki jih govore umirajoči starši svojim otrokom, zdi se nam, da iz teh besed odmeva glas večnosti. Tako govori umirajoči David: „Ti pa, moj sin, spoznaj Boga svojega očeta, in služi mu s popolnim srcem in voljnim duhom.“ (1. Kron. 28, 9). Matatija, ta narodni junak, čuti, da se mu bliža ura, pa skliče svoje sinove in jim govori: „Sedaj se je utrdila prevzetnost in pokorjenje in čas razdejanja in srdita jezca. Sedaj tedaj, o sinovi, gorite za postavo in dajte svoje življenje za zavezo svojih

očetov.“ (1. Mak. 2. 49). Še lepša in častitlivejša je ura slovesa krščanskih staršev v luči vere. Če so dali pravo časno poklicati mašnika, da je previdel očeta ali mater ter ga ali jo mazilil s sv. oljem v imenu Gospodovem, sta pripravljena stopiti pred Sodnika. Za ta slučaj — v bližini sodbe, na katero umirajoči veruje ali se je morebiti tudi boji — je v marsikaterih krščanskih družinah od pradedov podedovana navada, da se za slovo drug drugega prosijo odpuščanja ter tudi drug drugemu odpustijo, kar ni bilo prav. Morebiti se je v dneh zdravja in življenja kaj zrahljalo, kar je združil Bog. Morebiti so gospodarske skrbi današnjih dni kalile družinski mir. Kako bi to peklo in bolelo prizadete čez leta in leta še, ako ne bi si na opisan način ne podelili medseboj vesoljne odveze! A če to store, v trdni veri na življenje preko groba, kako pomirjeni so: vse je spet dobro, vse poravnano. To je velika нравna vrednost slovesa staršev umirajočih v veri v Boga, a to vero nam osvežuje in obnavlja prav krepko prvi in drugi dan novembra meseca.

Marsikdo se bo v tem mesecu mrtvih spomnil zadnjih besed umirajočih staršev, ki so mu morebiti že nekam izginile iz spomina; mahoma se ob grobovih zave: To so rekli oče, tako so naročali mati! Take besede so često sveta oporoča, cel red življenja, opora v časih duševne utrujenosti in angel varuh v uri nevarnosti. Često se zgodi, da prav taki otroci, ki so se malo zmenili za besede živih staršev, zvesto hranijo v spomin besede umirajočih ter se tudi res ravnajo po njih. Naj bi se tudi ta ali oni te dni spomnil besed, ki so mu jih starši govorili z umirajočim glasom, da glasno odmevajo desetletja še potem, ko jim je zazvonil mrtvaški zvon.

Sicer pa nisem rabil povsem prave besede, ko sem zapisal, da smrt raztrga družinske vezi. To je resnično le pri onih, ki umirajo in žive brez Boga. Kajti oni, ki verujejo v Kristusa, bodo živeli, četudi so umrli. (Lk. 11. 25.) Vera nas uči in poziva, da storimo dobro članom svoje družine tudi preko groba še. Z ljubeznijo, ki tudi v smrti ne neha, jim moremo pomagati z molitvami in presv. daritvijo, z miloščino in odpustki ter krajšati čas očiščevanja v vicah. In spet: poznam otroke, ki so mnogo pripomogli k zgodnji smrti starišev, a sedaj nad vse pridno molijo in hvaležno žrtvujejo zanje. Tako je prav! Bog je pripustil njih hudobijo ter smrt starišev, da so se potem oni izpreobrnil in poboljšali ter postali po pokori dobri ljudje. Tako ima ta zanje dvojna žalostna smrt staršev, gledana z očmi vere, veliko нравno vrednost. Vezi družine često ni pretrgala ampak le še poglobila in učvrstila, seveda samo njim, ki verujejo v posmrtno življenje. In to vero naj nam potrdi vseh vernih dan s svojim bogoslužjem in z lepimi, verskih resnic prepojenimi nadami.

Še ene družinske vezi naj ne pozabim, ki mnogim zlasti v veri šibkim, povzroča velike bolečine: smrt je vzela ljubljenega otroka, morda celo edinca, edinko. Go-

* A tudi ta grenkost često učinkuje kaj zdravilno in polno etičnih vrednot.

in vinom, Pičmana v Tenetišah, Balanta Stegnarja ravnostam, Jakoba sina Gregorca v Tatincu, Matijo v Tatincu, Štefana Šnajderja na Primskovem, Pikuža na Visokem, Kavčiča v Šenčurju, Križaja v Voklem, Jančeta v Trbojah.

Enako tožijo gostilničarji zoper pivnice raznih kranjskih obrtnih cehov, zlasti pekovskega in njihove „jeperge“. Končno omenjajo vinotočno pravico kranjskega župnika (1665, 1697 zlasti župnik Schilling) v 17. stoletju. V 18. stoletju je odpadel ta očitek, ker tedaj v župnišču ni bilo več vinotoča.

V Kranju gostilničarji vobče niso bili združeni v cejih, ker jih niso šteli k obrtim v ožjem pomenu. Kakšno je bilo njihovo razmerje do kranjskih pivovarnarjev (od 1635 dalje, zlasti Jalen in Mayer, nam ni znano. Socijalno in moralno so bili kranjski gostilničarji v preteklosti prav različni. Nekateri so bili obenem peki ali mesarji, drugi so se bavili s trgovskimi posli. Vobče pa so smeli posredovati kupčiji tujih trgovcev, ki so bivali pri njih.

Zunanje je imela gostilna posebno znamenje, sprva vejo kakega drevesa (bukve, lipe) ali vinske trte, venec, pozneje zlasti vrč. Od 13. stoletja opazimo uporabo napisov po svetnikih, pozneje živalih (jelen, riba). Mnogo pozneje v 18. stoletju nastopijo nazivi „pošta“.

Notranja oprema gostiln je bila različna. Glavno pohištvo so bile mize, stoli, klop okrog peči. Do 13. stoletja so mize samo zložljive (zgornja deska se je dala dvigniti). V gostilniškem prostoru je bilo vedno precej toplo. Na klopi pri peči so gostje sušili svojo obleko, ponoči spali, zjutraj pa se umivali. Leščerbe z oljem so svetile zvečer. Tja do 15. stoletja se omenja posoda in jedilni pribor iz lesa. Vrči iz gline (majolike) in iz cina so bili zelo čislani. Vilice uporabljajo pri nas šele v 17. stoletju, do takrat so rabili le žlico, sicer pa s prsti jemali jedi. Postelje v gostilnah so bile sprva primitivne, v 16. stoletju so imele visoke baldahine, slamnjače, platnene rjuhe in pernice.

V gostilniških prostorih se je kazalo razkošno življenje pri pojedinah zlasti ob krstih, porokah, pogrebih, proščenju in letnih sejnih. Značilno je, da omenjajo gostilniški redi pojedine z 12 jedili kot nekaj navadnega. Pri tem pa igra sočivje postransko vlogo; glavno je meso. Brez določenega reda je sedela družba v gostilni, nekateri so pili, drugi igrali (šah od 13. stol., prej že kocke, karte pozneje, billard, hazardne igre), drugi zopet so se pogovarjali poslovno. Posebno priljubljeni so bili potujoči pevci in godci. (Konec prihodnjic.)

Ali je to rodoljubnost?

V nekem kraju, recimo no, da je bilo v deveti deželi, so se ljudje kaj radi med seboj pričkali, kdo je bolj rodoljuben, kdo je bolj navdušen in delaven za svoj narod. Same zanimive in aktualne debate, ki bi še dandanes ne bile brez pomena. V dotičnem kraju namreč se je predavnimi leti dogodil naslednji slučaj: Neka dama, seveda iz višjih rodoljubnih krogov, ki je imela „ta veliko besedo“ pri vseh rodoljubnih društvih in bila sicer zelo navdušena za mili narod, ki pa je bila poleg tega tudi vneta zagovornica Zweikindersystema in to v teoriji in praksi, je ob neki priliki očitala neki kmetski ženici, materi 10 otrok, da je premalo rodoljubna, vse premalo delavna in navdušena za svoj mili narod. Dotično ženico je ta očitek, da je namreč premalo navdušena in delavna za svoj narod, seveda zelo razburil in zopet se je pričelo običajno pričkanje in dokazovanje o velikih, odnosno premali rodoljubnosti. Dotična ženica, katera seveda tudi ni padla na zobe, kakor se je kmalu pokazalo, se je takole zagovarjala: Tako, torej meni, ki sem rodila svojemu narodu 10 otrok, očitata premajhno rodoljubnost. Jaz upam, da bodo moji otroci odlični narodni delavci in bodo tudi hrabro in vstrajno branili domovino, če jih bo klicala na

PEVSKO DRUŠTVO „LJUBLJANSKI ZVON“

KONCERT

v spomin 100 letnice rojstva največjega hrvatskega skladatelja IV. PL. ZAJCA

v župni cerkvi mesta Kranja
ki se vrši v sredo, dne 8. novembra ob 20³⁰ uri

Sodelujejo: Solisti, moški in mešani zbor „Ljubljanskega Zvona“. Dirigent: Zorko Prelovec. Pri orglah: skladatelj g. Heribert Svetel.

K obilni udeležbi vabi „Ljubljanski Zvon“.

branik. Jaz sicer res nisem, je nadalje dokazovala ženica, članica in odbornica raznovrstnih rodoljubarskih društev in nisem navajena za narod ob vsaki priliki vpiti „živjo“, a sem uverjena, da sem za narod več storila, kakor vi, ki nočete otrok. Kakšen je bil zaključek tega pričkanja, ni znano; znano je samo to, da je rodoljubna mamica iz mesta odšla z dolгим nosom. Gotovo je odhajala proti domu z mislijo, no, kdo se bo vendar prepiral s kmetico, kaj pa ona vendar ve, kaj je prava rodoljubnost in iskreno navdušenje za dobri narod.

Na tale dogodek se je človek spomnil, ko je slišal govoriti o drugem podobnem dogodku, iz katerega seveda odseva veliko navdušenje za narod, veliko rodoljublje. Najbrže je bilo zopet v deveti deželi, kje pa hoče biti drugje. V davnih časih je prišla v lepo mesto v tej kranjski deveti deželi črna oblečena gospa agentinja ter pričela ponujati rodoljubnim prebivalkam rekvizite, s katerimi je mogoče preprečiti pričetek novega življenja in sredstva za morjenje porajajočega se življenja. Dotična gospa agentinja je napravila dober „kšeft“ in se zadovoljna vrnila s trgovskega potovanja. Vse je bilo dobro in sijajno, edino to nepriliko je doživela, da so nekje poškilili v naročilno knjigo dotične gospe agentinje in videli med naročnicami onih inštrumentov nekatere rodoljubne mamice, o katerih so dejali ljudje, da bi nikakor ne pričakovali kaj takega. Vsem takim mamicam bi poklicali v spomin besede dotične mamice ki je dejala, da ne verjame v rodoljubnost onih mater, ki nočejo narodu podariti otrok in gledajo bolj na svojo komodnost, pa če so prav zelo rodoljubarske. Gotovo ste radovedni, v katerem mestu devete dežele se je to dogodilo. Premišljajte in ugibajte!

Morala naših filmskih predstav in skrb za vzgojo naroda

Pretekli mesec se je predvajal v našem mestu film z naslovom „Ekstaza“. O njem piše najnovejša teaterska in filmska revija „Drama“ v svoji prvi številki sledeče:

„Delo je nevredno filmanja, ker je nesodobno, nesocijalno in človeško popolnoma zgrešeno, da ne govorimo o neenotni režiji, ki ni znala niti najmanjšega podati res dramatično. Vsebine filma ni mogoče podati, ker je nima.“

To smo povedali za uvod vsled tega, da se ne bi kdo neutemeljeno zgovarjal na umetniško in literarno vred-

nost filma, kot se je to zgodilo v Ljubljani ob uprizoritvi „Veselega vinograda“. Torej je tudi s te strani zaprta pot uprizoriteljem in zagovornikom filma.

Nam pa, ki nam je vzgoja naroda resnično in iskreno pri srcu, gre še za druge stvari. Javno in močno pribijemo, da ima pravico govoriti o vzgoji naroda le tisti, ki gradi to svoje delo za narod na temeljih vere in krščanske morale. Kdor tako ne gradi, ta ruši in uničuje svoj narod, čeprav mu še tako pogosto zdrkne prazna beseda o vzgoji naroda. Vprašamo, ali je to vzgojno za narod in zlasti za mladino, če visi nemoralen, slikan plakat na prostoru pred našo gimnazijo, kjer hodi vsak dan mimo preko petsto naših mladih dijakov? In dalje vprašamo, če je vzgojno to, da vi-sijo po vsem mestu in v javnih lokalih letaki z naravnost perverznm in ogabnim besedilom, ki vrhu tega govorijo še o zakonolomstvu? Pa se ni našel noben, ne javen, ne privaten čuvar morale, ki bi lahko in uspešno posegel vmes in napravil red v javni morali našega mesta. Nam je dana samo beseda, od Kristusa in cerkve nam naročena. Uporabljali jo bomo vedno in povsod z vso močjo, da se zavre med našim narodom smotrno pohujševanje in uničevanje zdrave, verske vzgoje našega naroda in zlasti naše mladine. Povsod in vedno bomo nastopili proti takozvani svobodni vzgoji, ki v resnici ne vzgaja, ampak le uničuje, pa naj pride ta vzgoja od koderkoli hoče. Res vljudno pa prosimo našo oblast, da nam pomaga pri tem našem delu s svojimi zakoni in odredbami, da bomo tako skupno in uspešno storili vse, da ohranimo naš narod dober in mu tako resnično pomagamo k napredku.

Župnija Kranj

Oznanila za november

1. Praznik vseh svetnikov, ob 6. uri sv. maša z 1 blagoslovom, ob 10. uri peta sv. maša z 2 blagoslovoma. Popoldne ob 2. uri sklep rožnenske pobožnosti, sv. rožni venec in litanije Matere božje. Nato pridiga za verne duše v vicah. Po pridigi gre procesija na pokopališče, kjer so v kapeli slovesne večernice in nato pred križem libera. Zvečer ob 6. uri se molijo v župni cerkvi vsi trije deli sv. rožnega venca.

Popolni odpustki se morejo dobiti vsakokrat, kadar obiščemo kako cerkev in molimo 6 očenašev in zdravamarij po namenu sv. Očeta in vselej čast bodi Očetu. Da se morejo prejeti ti odpustki, je potrebno, da prejmemo sv. zakramente. Odpustki se morejo nakloniti dušam v vicah.

2. Spomin vernih duš. Na Rupji se prično sv. maše ob 5. uri in sicer tri sv. maše. Po končanih sv. mašah je na pokopališču libera. V župni cerkvi se prično sv. maše ob 6. uri. Ob četrt na osem so v župni cerkvi slovesne mrtvaške jutranjice in ob 8. uri slovesna sv. maša za blagoslovom.

3. Prvi petek v mesecu, sv. maša z blagoslovom.

5. XXII. nedelja po binkoštih in obenem zahvalna nedelja, ob 6. in 10. uri sv. maša z blagoslovom, po 10. sv. maši zahvalna pesem. Ta dan je darovanje pri vseh službah božjih za župno cerkev. Ker je prva nedelja v mesecu, je tudi skupno obhajilo za može in fante in sicer pri 6. sv. maši. Popoldne ob pol treh ura molitve in pete litanije Matere božje. Popoldne shod za dekliško Marijino družbo.

8. Peta sv. maša z libero za umrle članice ženske Marijine družbe.

12. XXIII. nedelja po binkoštih, popoldan shod za Marijino družbo žena.

19. XXIV. nedelja po binkoštih in god sv. Elizabete, patrone III. reda. Ob 6. uri sv. maša za III. red in po sv. maši vesoljna odveza za III. red. Popoldne po litanijah shod III. reda.

26. XXV. nedelja po binkoštih, sv. maše po navadi.

30. Sv. apostol Andrej, ob 7. uri sv. maša v Čirčičah.

Šmartin pri Kranju

Oznanila za november

1. Vsi svetniki. Zjutraj ob 9 sv. maša z blagoslovom. Vesoljna odveza. Popoldan ob 2 litanije vseh svetnikov, pridiga in molitve za duše v vicah, obisk pokopališča in bilje v cerkvi in na pokopališču.

2. Spomin vernih duš v vicah. Od pol 6 naprej tri sv. maše, obhajilo se bo delilo pred prvo in po tretji sv. maši. — Sv. maše bodo tudi ob 7, pol 8, 8 in 9. Zadnja maša do peta. Po sv. maši obisk pokopališča in bilje. — Zvečer od 7 do 8 molitvena ura.

Popolni odpustki so v sredo od 12. ure naprej in v četrtek cel dan. V tem času vsakdo dobi tolikokrat popoln odpustek za duše v vicah, kolikorokrat obišče kako cerkev in moli po namenu sv. očeta šestkrat očenaš, zdravamarija in čast bodi.

3. Petek, prvi v mesecu — sv. maša z blagoslovom pri olt. Srca Jezusa.

5. XXII. nedelja po binkoštih, zahvalna. Sv. maša zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom, po 9. maši zahvalna pesem. Popoldan ob 2. uri molitve.

11. Praznik sv. Martina škofa, patrona župnije. Sv. maša ob 6. in ob 9.

15. XXIII. nedelja po binkoštih. Slovesno praznovanje sv. Martina in dan večnega češčenja. — Zjutraj sv. maša z blagoslovom, ob pol 10 uri pridiga, darovanje in slovesna peta sv. maša, popoldan ob 3. uri pete litanije M. B. Zjutraj io ob 9. uri po pridigi ter popoldan po litanijah bo darovanje za cerkev.

Red vednega češčenja! V soboto po Ave Marija četrtr ure slovesno zvonjenje, teko tudi v nedeljo ob tri četrt na 6., začetes vsake ure naznani veliki zvon. Sv. Rešnje Tele ostane izpostavljeno od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Ob 6. uri sv. maša — ob 7. nri druga sv. maša. Od 7.—8. ure molijo može in fantje iz zunanjih vasi, od 8.—9. ure dekleta iz Brega, Drulovke, Orehka, Gorenje Save in Šmarjetne gore, od 9.—10. III. red, od 10.—11. sv. maša, od 11.—12. dekleta iz Zg. in Sred. Bitnja, od 12.—1. dekleta iz Stražišča, od 1.—2. šolski otroci, od 2.—3. žene iz zunanjih vasi, od 3.—4. litanije in darovanje, od 4.—5. žene iz Stražišča, ob tri četrt na 6. litanije Srca Jezusovega in zahvalna pesem.

19. XXIV. nedelja po binkoštih. Božja služba po navadi.

21. Darovanje M. D. Ta dan se prične v Stražišču devetdnevnic v čast sv. Frančiška Ksaverija.

26. XXV. (zadnja) nedelja po binkoštih.

30. Sv. Andrej.

Poročeni

15. okt. Porenta Jožef, žagar na Bregu in Frančiška Mrak iz Suhe, posestn. v Škofji Loki.

15. okt. Kopač Jožef, mizarski pomočnik iz Kranjske gore in Frančiška Bajželj, tovarniška delavka iz Šmarjetne gore.

22. okt. Dolenc Jožef, kolar iz Stražišča in Marijana Frlic iz Poljan nad Škofjo Loko. — Poročena v Poljanah.

22. okt. Cof Valentin, ključavničar iz Sred. Bitnja in Frančiška Hafner iz Sred. Bitnja.

29. okt. Guzelj Lovrenc, tovarniški delavec, hišar na Bregu in Ivana Krmelj iz Sv. Jošta nad Vrhniko.

Umrli

18. okt. Eržen Franc, posestnika sin iz Zabukovja, star 28 let.

18. okt. Rebolj Peter, tovarniškega delavca sin iz Zg. Bitnja, star 3 mesece.

22. okt. Lavtar Jakob, oženjen kajžar iz Zabukovja, star 33 let.

25. okt. Pintar Jakob, posestnika sin iz Zg. Bitnja, star 2 dni.

Razno

Znamenje na Bekselnu renovirano. G. Boh, lastnik gostilne na Bekselnu, je dal na lastne stroške popraviti in novo preslikati znamenje, ki je prislono na njegovo hišo. Freske je obnovil, odnosno nove naslikal g. Bradaska Matija. V dolbino znamenja je naslikal Marijo, Marijo Magdaleno in sv. Janeza na Golgoti, stoječe pod križem. Križ s Kristusom je lesen. V trikot zgoraj je upodobil patrone kranjske župne cerkve sv. Kancijana in tovariše, v stranske vdolbine pa sv. brata Cirila in Metoda. Priznati je treba, da so se freske zelo posrečile, kljub temu, da je neprestano deževje delo zelo oviralo in otežkočevalo. Obnovljeni napis na spodnji strani znamenja nam pravi, da je znamenje staro in da je bilo priča marsikake kranjske dogodivščine. Francoski vojaki so dne 30. avgusta 1813, torej pred 120 leti, znamenje z 42 krogli poškodovali. Znamenje je bilo v poznejšem času večkrat renovirano in preslikano. Lepa so taka znamenja ob potih, cestah, križiščih, ko ljudje mrzličo hitijo dan za dnem mimo za zaslužkom, da si ustvarijo življenjske pogoje za biti ali ne biti. Zdi se, kakor bi znamenja ob cestah in križpotih nam ljudem, zakopanim v vsakdanje skrbi, klicala: „Človek, spomni se, da si od Boga in za Boga, ne pozabi na svojo neumrjočo dušo!“ Naj bo na tem mestu izrečena prisrčna zahvala g. Bohu za popravo zgodov. spomenika v Kranju. Usojamo si pripomniti, da je v naši župniji še več jako lepih, starinskih znamenj, spomenikov globoke vernosti naših prednikov, katerih bi bilo zelo škoda, če bi jih zdrobil zob časa in bi razpadli. Kaj, ko bi se zopet našel kak petičen dobitnik, ki bi dal popraviti katero teh znamenj? Smemo upati?

Darovanje za poplavlence. Za poplavlence ste darovali v cerkvi Din 1500.—. Naknadno je bilo v župni pisarni oddano za poplavlence še Din 400.—. Vsem darovalcem prisrčen „Bog plačaj!“

Duh. svetnik Franc Pokorn:

Kranjski župniki

47.) Schillingovi provikarji ali substituti:

a) **Martin Mayerholdt (Marolt)**¹ od okt. 1715 do sv. Jurija 1719, nato pa kaplan eno leto. Štirec iz Gornjega grada, rojen l. 1680, je bil v Ljubljani v mašnika posvečen na veliko soboto, dne 7. aprila 1708 na naslov graščine „Turn“ plemiča Petra Antona Codellija. Modroslovje in kazuistiko je študiral tudi v Ljubljani. Služboval je v Trziču kot sacelan in vzgojitelj Barbotove mladine v gradu (1712—13), potem je kaplanoval v Preddvoru od aprila 1718 do skoraj 1715, nato se preseli v Kranj za župnikovega namestnika, od tam pa v Mozirje na Štirska za kaplana. V Preddvoru je prebival prvi v leseni sobi starega župnišča, ki je imela nad vrati sledeči kronogram: „aMICO tVte qVIs ConfIDIt“ (1714), kar kaže, da so jo njemu na novo priredili.

b) **Frančišek Jožef Kledrer**² (Clederer), substitut od meseca maja 1719 do svečnice 1725, a je še ostal dalje ondi kot pomočnik do 14. februarja 1729, ko se preseli vmeščen kot župnik v Kropo, kjer je pastiroval samo 6 let. Umrl je v Ljubljani, zadet od kapi, ter je bil pokopan pri Sv. Petru dne 29. oktobra 1739. — Šentjernejec z Dolenjskega, roj. 1690, je dovršil bogoslovje v Gradcu, kjer je bil tudi v mašnika posvečen od škofa Lamberga na naslov graščine Feystenberg (Tolsti vrh ali Gracerjev turn) gospoda Wusseti okrog leta 1713. V Škocijanu pri Turjaku se nahaja kot subordijar od novembra 1718 do maja 1719. Pomagal pa je ob istem času tudi v Vel. Laščah. Leta 1733 je bil v Kropi hudo bolan. Ko je ozdravel, je prišel v zahvalo na božjo pot k Sv. Joštu.

c) **Mgr. Ivan Andrej Wagner**³ (Bognar⁴ Kolar), substitut ali subvikarij od febr. 1725 do aprila 1726, nato kaplan do meseca marca 1729. Smladničan, rojen na Šmarni gori leta 1686. Bogoslovje z moralno in cerkvenim pravom je dovršil na Dunaju „cum gradu“, posvečen pa je bil v subdiakona v Trstu, v diakona v Ljubljani, v mašnika pa zopet v Trstu na naslov smladniškega barona l. 1711. Bil je učenik modroslovja in bakalavrij bogoslovja. Služboval je sprva kot sacelan pri baronu Erbergu v Ljubljani in pri Mozerju na Dunaju. Kaplanoval pa je od okt. 1714 do sv. Jurija 1719 v Vodichah, nato do sveč. 1725 v Moravčah, nato pride v Kranj za provikarja. Odtod ga pokličejo v Ljubljano leta 1729 za spovednika k uršulinkam, kjer je ostal 6 let. Od sv. Jurija pa do 23. julija 1736 je zopet kaplanoval kot razspovednik uršulinski v Moravčah. Takrat se preseli kot nameščeni župnik na Jesenice, kjer je pastiroval do svoje smrti, dne 12. decembra 1738. Njegove telesne ostanke so položili k večnemu počitku v župni cerkvi sv. Lenarta v rakev. Dva dni pred svojo smrtjo je 51letnik napravil oporoko, v kateri je volil 500 gld. dež. veljave za sv. maše, 30 gld. svoji mlajši sestri Elizabeti, župni cerkvi 30 gld., za reveže 50 gld., ostalo premoženje pa vse svoji starejši sestri Mariji Heleni. — Bil je goreč in pobožen mož, ud mengeške bratovščine sv. Mihaela, zgleden duhovnik.

d) **Tomaž Erlach**⁴ od meseca aprila l. 1726 do avgusta 1727. — Rojen na Javorniku nekdanje jeseniške, pozneje koroškobelanske župnije, dne 18. dec. 1695 na št. 9. — Oče mu je bil Jakob, z Radeč doma, mati pa Lucija. Dovršivši osnovne šole z gimnazijo se posveti duhovniškemu stanu. Akolit je postal 20. 9. 1721, subdijakonat je prejel 28. 2., diakonat 21. 3., v soboto „Sitientes“, mašništvo pa na veliko soboto, dne 4. 4. 1722, na naslov graščine „Greidberg“ (Krumperk) grofa Janeza Adama a Raasp. Kaplanoval je sprva v Kranju, kjer je bil tudi župnikov namestnik ali provikar. Zgodaj je postal župnik. Iz Kranja je odšel za c. k. župnika v Mošnje, kjer so ga vstolili dne 13. jul. 1727, ter pastiroval ondi do svoje smrti dne 16. julija 1756. Mnogo premoženja si je zbral in nahanil, a v svoji oporoki, spisani 9. 7. 1756 ga je volil v dobre namene po zgledu svojega prednika Schillinga, kakor: za sv. maše 4000 gld., svojim bližnjim sorodnikom 2400 gld., za 3 dijaške ustanove 6950 gld., katere oddaja deželna vlada. Farni cerkvi mošenjski, podružnicam na Dobravi, na Brezjah, na Otoku (Werdt) vsaki po 100 gld. kranjske veljave za 1 sv. mašo zanj. Za novo cerkev na Koroški Beli 200 gld. Za ustanovo beneficija v Lešah 200 gld. n. v. Dijaku Antonu Spender za obleko 100 gld. in za brevir, ako bo duhoven, ako pa gre v samostan, za doto, ako pa sploh nič ne bo, se razdeli ta znesek med njegove brate. Raznim bratovščinam, kakor sv. Filipa Ner., M. B. vnebovzete, sv. škapulirja v Kropi, ljubenski M. B., doma sv. Jožefa 10 gld., rožnivenski na Savi, cerkvi sv. Jošta, skupno 40 gld., vsakemu svojemu poslu po 5 gld. Blagorodni gospod Matija Tadej Prešern „in Heldenfeldt“ je prejel v priznanje 50 zlatov. Izvrševalca oporoke, kaplana Jernej Zelnik in Ant. Golmajer, sta prejela vsak po 66 gld. Bratranec njegov, duhovnik Simon Puc, je prejel vse njegove knjige. — Tomaž Erlach je bil učenik modroslovja in škofijski komisar za Gorenjsko, moder in spoštovan mož, ud slavnoznane mengeške bratovščine sv. Mihaela,⁵ zgleden duhovnik, blagega srca, ki je tudi v Radovljici zapustil 1000 gld. za ustanovljene sv. maše. Ko je zatisnil svetu svoje oči, je njegove telesne ostanke v spremstvu 12 duhovnikov položil k večnemu počitku šmartinski župnik g. Janez Peter Maksimilijan de Modersheim v mošenjski cerkvi v kripti pred velikim oltarjem, kakor si je izgovoril v svoji oporoki.

¹ Cerkv. glas. 1927, avg. Trzič. - ² Škof. arh., ord. zap. - ³ Kn.-šk. arh., zap. 42-43, 45, 51, 48. - ⁴ Šk. arh. zap. 48, str. 255. Belanski žup. arh. - ⁵ Zgod. Zb. št. 27, str. 429.